

доповнень до кримінального законодавства, а не лише переглядати його в разі актуалізації проблеми.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

2. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовт. 2013 р. / Тацій В.Я., Борисов В.І. та ін. Харків: Право, 2013. 848 с.

3. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. Київ: Ваіте, 2014. 948 с.

УДК 343.232(043.2)

Гончарук О.О., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Майстро Д.М., асистент

РОЛЬ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ У ЧИННІЙ КЛАСИФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Кримінальний кодекс України (далі – КК України) має своїм завданням правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від кримінально-протиправних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання кримінальним правопорушенням [1]. Задля виконання поставленого завдання кримінальне законодавство постійно удосконалюється і тим самим зазнає змін. Яскравим прикладом є Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII.

«Кримінальне правопорушення» нині виступає родовим поняттям щодо «злочину» та «кримінального проступку», а отже, тепер при кваліфікації діяння правозастосувач має остаточно вирішити, що вчинила винна особа: кримінальний проступок, передбачений ч. 1 ст. 185 КК України, чи злочин (ч. 2-5 ст. 185 КК України відповідно), оскільки в подальшому це матиме значення для кримінально-правових наслідків вчинення кримінального правопорушення [2, с. 285].

Раніше ж незалежно від ступеня тяжкості всі кримінальні правопорушення підлягали єдиному порядку розслідування. У КК України приблизно чверті від всіх складів злочинів, становить категорія кримінального проступку. Це майже половина усіх кримінальних

правопорушень, що вчиняються у країні [3].

Основний задум вітчизняного законодавця тут полягав у тому, що спрощений порядок досудового розслідування у формі дізнання всіх кримінальних правопорушень невеликої тяжкості сприятиме зменшенню навантаження на органи досудового слідства. Тобто йдеться про прагматичне «розвантаження» системи кримінальної юстиції з метою використання додатково отриманих ресурсів для розслідування більш небезпечних діянь – злочинів [4].

Але вітчизняні вчені досі неоднозначно відносяться до перекваліфікації системи суспільно небезпечних діянь. На думку В.М. Тертишника, законодавець не сформував суттєві ознаки відмінності злочинів від проступків, а лише формально їх розмежував, зазначаючи, які з раніше названих злочинами кримінально карні діяння будуть відтепер іменуватися проступками, що не є системним фактором інтегративного аналізу й доктринального підходу під час здійснення правотворчої діяльності. Можливо, з огляду на досвід зарубіжних країн доцільно було б до проступків відносити суспільно шкідливі діяння, а до злочинів – суспільно небезпечні діяння, чітко розмежувавши їх за цими суттєвими ознаками. Якщо ж залишати єдине розуміння кримінальних правопорушень як суспільно небезпечних діянь, то досить розмитими виглядають межі між поняттями злочинів і проступків. А також зазначає, що фактично зміст понять «кримінальне правопорушення», «злочин» і «кримінальний проступок» залишився майже ідентичним, а критерієм розмежування нетяжких злочинів та кримінальних проступків фактично є лише різниця в розмірі штрафних санкцій за ці діяння, які в умовах економічних процесів, безумовно, не можуть бути досить стабільними [5, с. 24].

На противагу цій позиції виділяють і позитивні зміни із запровадженням інституту кримінальних проступків, а саме:

1) зменшення стигматизації:

– санкція (покарання) ж за кримінальні проступки не пов'язана із позбавленням волі і значним штрафом (понад 51 тис. грн.), а засудження за їх вчинення (таких злочинів, що перекваліфіковані у кримінальні проступки) не тягне за собою правовий наслідок у вигляді судимості. Тобто після відбуття покарання така особа не матиме судимості;

– до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального проступку, можуть бути застосовані лише запобіжні заходи у вигляді особистого зобов'язання та особистої поруки, аж ніяк не домашній арешт, застава чи тримання під вартою;

– зміна періоду, строку давності, якщо особа ухилялася від досудового розслідування чи судового розгляду, і продовжуватиметься лише після факту добровільної явки або затримання. Наразі цей термін становить 15 років для всіх злочинів, але у випадку кримінальних проступків його

обмежено 5 роками.

2) збільшиться ефективність розслідування кримінальних правопорушень:

– розвантаження слідчого, без відволікань на кримінальні правопорушення невеликої тяжкості, вивільнення часу для розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів.

– зросте ефективність досудового розслідування кримінальних поступків (дрібних злочинів – крадіжки речей з машини, телефонів, велосипедів і т.д.).

3) швидкий розгляд кримінальних проступків, за умови дотримання процесуальних строків уповноваженими особами органом дізнання та судом [6].

Отже, з вищезазначеного слідує, що безумовно, дана система класифікації кримінальних правопорушень має деякі прогалини і потребує детальнішого наукового опрацювання. Але внесені новим законом зміни до КК України покликані прискорити та спростити процес досудового розслідування кримінальних проступків, а також гуманізувати даний процес.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Михайліченко Т. Кримінальні проступки: особливості правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 284-290. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/7/50.pdf>

3. Крапивін Є. В Україні набули чинності кримінальні проступки: що це означає? Реанімаційний пакет реформ: веб-сайт. URL: <https://rpr.org.ua/news/v-ukraini-nabuly-chynnosti-kryminal-ni-prostupky-shcho-tse-oznachaie/>

4. Каменський Д.В. Питання щодо юридичного змісту інституту кримінальних проступків. *Реформування кримінального законодавства крізь призму історичного надбання*: матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу, 18 бер. 2021 р. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С.127-131. URL: <http://surl.li/btzxe>

5. Тертишник В.М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. 15-те вид., доп. і перероб. Київ: Правова єдність, 2018. 854 с.

6. Брисковська О.М. Кримінальні проступки: позитивні та проблемні моменти в законодавстві. *Реформування кримінального законодавства крізь призму історичного надбання*: матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу, 18 бер. 2021 р. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С.118-120. URL: <http://surl.li/btzxe>